J TOLOO E BEHDASHT, School of Public Health, Yazd Shahid Sadoughi Univ Med Sci

ORIGINAL ARTICLE
Received:2022/11/15 *Accepted:2023/03/05*

Drawing and Analyzing Scientometric Maps of International Studies regarding Welfare and Mental Health in the Field of Accounting

Zahra Azodi (Ph.D.s)[1], Mahmoud Moeinaddin (Ph.D.)[2], Nasim Shahmoradi (Ph.D.)[3]

1. PhD Student of Accounting, Faculty of Accounting, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran.
2.Corresponding Author: Associate Professor, Department of Accounting, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran. Email: mahmoudmoein@iauyazd.ac.ir Tel: 09133546008
3.Assistant Professor, Department of Accounting, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran.

Abstract

Introduction: Today, accounting unit is known as the heart of every organization. Since accountants are responsible for recording and maintaining financial information as well as analyzing financial statements, it is very important to address their well-being and the factors affecting their mental health. Therefore, the present research tries to discover and investigate the research gaps by analyzing and illustrating the scientific productions related to the issue of mental well-being of accountants based on articles indexed in the Web of Science database.

Methods: This was an applied scientific research. The required data included articles published from 1998 to 2022 about well-being and mental health in the accounting profession. In addition, the selected articles have been subjected to scientific research using VOS software.

Results: The final analysis of 443 articles in the three fields of finance-commerce, behavioral sciences, and commerce showed that the most influential research related to Hemsworth and the United States included the highest amount of research and communication between the authors. In addition, in the co-occurrence map, accountants' well-being and mental health is more related to concepts such as disgust, fear, stress, and ethics.

Conclusion: Paying attention to the most and least productive countries and researchers through scientometrics can reveal research opportunities and weaknesses regarding accountants' well-being and mental health and open the horizon for Iranian researchers to present their research results at the international level.

Keywords: Welfare, Accounting, Scientometrics, Web of Science.

Conflict of interest: The authors declared no conflict of interest.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

This Paper Should be Cited as:
Author: Zahra Azodi, Mahmoud Moeinaddin, Nasim Shahmoradi. Drawing and analyzing scientometric maps of international studies in the field of well-being and mental health in the …..…….Tolooebehdasht Journal. 2023;22(2)99-114.[Persian]

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی
دانشکده بهداشت یزد
سال بیست و دوم
شماره دوم
خرداد و تیر
شماره مسلسل:۹۸

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۸/۲۴
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۴

ترسیم و تحلیل نقشه‌های علم‌سنجی مطالعات بین‌المللی حوزه رفاه و سلامت روانی در حرفه حسابداری

نویسندگان: زهرا عضدی[۱]، محمود معین الدین[۲]، نسیم شاه مرادی[۳]

۱. دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.

۲. نویسنده مسئول: دانشیار گروه حسابداری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.

تلفن تماس: ۰۹۱۳۳۵۴۶۰۰۸ Email: Mahmoudmoein@iauyazd.ac.ir

۳. استادیار گروه حسابداری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.

چکیده

مقدمه: امروزه واحد حسابداری به‌عنوان قلب هر سازمان شناخته می‌شود. ازآنجایی‌که مسئولیت ثبت و نگهداری اطلاعات مالی و نیز تجزیه‌وتحلیل صورت‌های مالی به عهده حسابداران می‌باشد، لذا پرداختن به رفاه و همچنین عوامل تأثیرگذار بر سلامت روانی آنان از اهمیت بالایی برخوردار است؛ لذا پژوهش حاضر سعی دارد با تحلیل و مصورسازی تولیدات علمی پیرامون موضوع ارتباط رفاه روانی حسابداران بر اساس مقالات نمایه شده در پایگاه وب‌آوساینس خلأهای تحقیقاتی را کشف و بررسی نماید.

روش‌بررسی: این مطالعه از نوع پژوهش‌های کاربردی علم‌سنجی می‌باشد. داده‌های موردنیاز شامل مقالات منتشر شده در بازه زمانی سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۲ پیرامون حوزه رفاه و سلامت روانی در حرفه حسابداری را مورد بررسی قرار داده است. همچنین مقالات منتخب با استفاده از نرم‌افزار VOS viewer مورد کنکاش علمی قرار گرفته‌اند.

یافته‌ها: تحلیل نهایی بر روی ۴۴۳ مقاله در سه حوزه مالی - بازرگانی، علوم رفتاری و بازرگانی نشان داد که تأثیرگذارترین تحقیقات در زمینه مورد بررسی مربوط به همسورث و کشور آمریکا بالاترین تعداد تحقیقات و ارتباط بین نویسندگان را از آن خود کرده است. همچنین در نقشه هم‌رخدادی، کاربرد رفاه و سلامت روانی حسابداران بیشتر با مفاهیمی چون بیزاری، ترس، استرس و اخلاق در ارتباط است.

نتیجه‌گیری: توجه به پرکارترین و کم‌کارترین کشورها و محققان از طریق علم‌سنجی می‌تواند فرصت‌ها و ضعف‌های تحقیقاتی در زمینه رفاه و سلامت روانی حسابداران را آشکار ساخته و افق پیش‌روی محققین ایرانی را جهت درخشش نتایج تحقیقات آن‌ها در سطح بین‌المللی روشن نماید.

واژه های کلیدی: رفاه، حسابداری، علم‌سنجی، پایگاه استنادی وب‌آوساینس.

این مقاله حاصل رساله مقطع دکتری از دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد می‌باشد.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

مقدمه

با پیشرفت صنعت و نیاز روزافزون به نیروی متخصص، نیروی انسانی به‌عنوان منبعی ارزشمند در سازمان‌ها مطرح است؛ بنابراین، سلامت جسم و روان آن‌ها در راستای تحقق رسالت و اهداف سازمان اهمیت بسزایی دارد و برخورداری از تندرستی و نشاط می‌تواند شرایط را برای کار و فعالیت بهینه منابع انسانی سازمان فراهم آورد و آن‌ها را در عرصه‌های مختلف زندگی اعم از کار حرفه‌ای و یا محیط خانوادگی موفق و کامیاب گرداند(۱). رفاه یک پدیده چندبعدی با معانی و مؤلفه‌های مختلف است که معمولاً افراد برای بیان رضایت از زندگی یا شغل خود به کار می‌برند(۴-۲)؛ بنابراین به‌آسانی نمی‌توان تعریفی در مورد رفاه بیان کرد، حتی ماهیت این واژه به‌گونه‌ای نیست که بتوان به یک تعریف واحد رسید. سلامت روانی یکی از ابعاد مختلف رفاه تلقی شده و ترکیبی از احساس خوب و عملکرد مؤثر است. اخیراً، سازمان بهداشت جهانی (WHO) سلامت روانی مثبت را این‌گونه تعریف کرده است: "حالتی از رفاه که در آن فرد توانایی‌های خود را درک می‌کند، می‌تواند با استرس‌های عادی زندگی کنار بیاید، مثمرثمر باشد و به دیگران کمک کند"(۵). بااین‌حال، سلامت روانی زمانی به خطر می‌افتد که احساسات منفی، شدید یا طولانی‌مدت باشند و در توانایی فرد برای عملکرد در زندگی روزمره‌اش اختلال ایجاد کنند(۶). رفاه روان‌شناختی و سلامت روان دو مفهوم نزدیک به هم هستند که اغلب به‌جای یکدیگر استفاده می‌شوند. ریف و کییز(Ryff & Keyes) (۱۹۹۵) یک تعریف کلی که برای هر دو مفهوم بیان کرده‌اند «عواطف و احساسات خوبی است که در موقعیت‌های مختلف مانند داشتن روابط مثبت با دیگران، احساس هدف در زندگی، پذیرش توانایی‌های خود (خودباوری)، رشد شخصی، داشتن استقلال روانی و تسلط بر محیط برای فرد ایجاد می‌شود». آن‌ها معتقدند این حالت‌ها به افراد اجازه می‌دهد پتانسیل‌های خود را شناسایی کنند، استرس را مدیریت کرده، مولد باشند و به جامعه بزرگ‌تر کمک کنند(۷). بنابراین تداوم و توسعه فعالیت‌های هر شغل همراه با عوامل مؤثر دیگر به‌سلامت و رفاه شاغلان آن بستگی دارد، اما اغلب مشاغل با نوعی مخاطره آسیب‌شناختی روبه‌رو هستند. استرس یکی از این مخاطرات است که در شغل حسابداری حرفه‌ای، همسان سایر مشاغل حرفه‌ای نمود بارزی دارد. بررسی‌ها در این زمینه نشان داده شیوع و میزان استرس در شغل حسابداری حرفه‌ای روبه‌افزایش است(۸). در این شغل علاوه بر وجود عوامل استرس‌زای عمومی که در سایر مشاغل وجود دارد، نیاز به توجه و دقت زیاد به اعداد و ارقام پولی و مالی، حجم زیاد کار و به روی کار آمدن مکرر روش‌های جدید محاسبات مالی میزان استرسی را که کارکنان این شغل تجربه می‌کنند چندبرابر می‌سازد(۹) که علت آن می‌تواند شرایط بد شغلی، بار کاری زیاد، زمان کاری طولانی، تضاد نقش، ارتباطات ضعیف بین همکاران و مدیران و کارکنان رده پایین‌تر، وجود ریسک فاکتورها و عوامل آسیب‌زا و نیز توجه کم به کارکنان باشد و پاسخ‌ها و عکس‌العمل‌های حسابداران ممکن است به‌صورت سردرد، اختلال خواب، اختلال در تمرکزکردن، بدخلقی، روحیه بد، ناراحتی معده، عدم رضایت شغلی، درد و گرفتگی عضلانی، احساس فشار و تنگی در قفسه سینه، فشارخون بالا، مشکلات جنسی، مشاجره‌کردن، آزردن و ناراحت کردن دیگران بروز کند و موجب کاهش بهره‌وری

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

شود(۱۰). همچنین تحولات شغلی مانند تغییرات سازمانی، حقوق و دستمزد و ترفیع شغلی است که به شکلی به افراد فشار می‌آورد و آنان را دچار آشفتگی، نگرانی، تشویش و اضطراب می‌نماید(۱۱).

ازاین‌رو مطالعات متعددی در باب سلامت روانی و رفاه در علوم مختلف و حوزه‌های تخصصی گوناگون از جمله حسابداری اعم از رفاه حسابداران و مباحث اخلاقی، رفاه در میان کارکنان، سرمایه اجتماعی، مدرنیته و رفاه و غیره صورت‌گرفته است که هریک به بیان یافته‌های متنوعی پرداخته‌اند(۱۷-۱۲)؛ لذا انجام مطالعه‌ای از نوع علم‌سنجی به‌منظور ارائه روند مطالعات، شناسایی موضوعات داغ و نویسندگان برتر و نیز بیان مفاهیم کمتر کار شده را ضروری می‌سازد. چرا که تجزیه‌وتحلیل ارجاعات علمی می‌تواند به طور کارا و مؤثر نقص‌های موجود در زمینه علمی مشخص را شناسایی و جبران نموده و به باروری و توسعه بینجامد. همچنین می‌تواند کمک بزرگی برای سیاست-گذاران و برنامه‌ریزان باشد تا با استفاده از روش‌هایی مانند هم-استنادی (co-citation)، هم‌رخدادی (co-occurrence) و هم‌نویسندگی (co-authorship) نقشه علمی موضوع موردنظر را ترسیم و مورد واکاوی قرار داده تا بتوانند با هزینه کمتر، بیشترین استفاده را از منابع مالی و انسانی برده و در بهینه‌سازی ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور مؤثر باشد(۱۸).

تحلیل‌های استنادی و هم‌استنادی با رویکرد کمی روابط میان مدارک را مورد بررسی قرار می‌دهند، به‌طوری‌که تحلیل استنادی با شمارش تعداد استنادهای دریافت شده از یک منبع، فرد یا مجله، برای شناسایی نویسندگان تأثیرگذار در شکل‌گیری حوزه‌های مختلف و تحلیل هم‌استنادی برای شناسایی دیدگاه‌ها و رویکردهای تأثیرگذار در روند توسعه و گسترش حوزه مطالعه شده، مورداستفاده قرار می‌گیرند(۱۹). تحلیل هم‌رخدادی واژگان، ارتباط میان واژه‌های کلیدی در اسناد را بررسی می‌کند با این فرض که پرکاربردترین واژه‌ها تأثیر بیشتری بر حوزه‌های موردمطالعه دارند(۲۰). با اندازه‌گیری میزان هم‌رخدادی می‌توان ساختار مفهومی حوزه تحقیقاتی را ترسیم نمود(۲۱). بارزترین شاخص در تعاملات میان محققان، همکاری‌های آن‌ها در زمینه‌های مختلف علمی و تألیف‌های مشترک است که با ترسیم و تحلیل شبکه هم‌تألیفی در هر حوزه‌ای از علم، می‌توان به ویژگی‌های ساختاری روابط میان آن حوزه پی برد(۲۲).

لذا بر اساس آنچه گفته شد، این مطالعه در نظر دارد مقالات منتشر شده در حوزه رفاه مرتبط با حرفه حسابداری و آخرین روندهای تحقیقاتی این دو حوزه را مورد واکاوی قرار داده و در نهایت یافته‌های کلیدی و خطوط توسعه مطالعات در آینده را به طور اختصار شرح دهد. انتخاب هم‌زمان موضوع رفاه با حسابداری و امور مالی در مقاله حاضر به این دلیل است که عوامل و مؤلفه‌های زیادی مانند سلامتی، هزینه، درآمد، سرمایه‌گذاری، ریسک، بدهی، مصرف و غیره در این حوزه‌ها وجود دارند که به طور بالقوه بر رفاه اقشار مختلف جامعه تأثیر دارند. بررسی هم‌زمان دو مقوله در پژوهش‌های پیشین حوزه علم‌سنجی نیز سابقه دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به پژوهش-های اوزمن یوزال (Özmen Uysal) (۲۰۱۰) تحت عنوان "تحلیل علم‌سنجی اخلاق تجاری با محوریت حسابداری" و کنتراس - بارازا و همکاران (Contreras-Barraza) (۲۰۲۱) با عنوان " بررسی سیستماتیک علم‌سنجی تولیدات حوزه رفاه و کارآفرینی" اشاره کرد(۲۴-۲۳).

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

در این مقاله نیز جهت واکاوی مقالات مورد بررسی از فنون علم‌سنجی استفاده شده است. بررسی‌های انجام شده حاکی از آن است که پژوهش مهم و قابل‌توجهی در داخل کشور در این حیطه انجام نشده و این مطالعه در نوع خود مشابه داخلی و خارجی ندارد؛ لذا ازاین‌حیث دارای نوآوری نسبی است. این مطالعه بر اساس هدف اصلی خود که بررسی ارتباط موضوعی رفاه و حسابداری با استفاده از تکنیک علم‌سنجی می‌باشد به سؤالات زیر پاسخ خواهد داد.

۱) روند تولید مقالات علمی در پایگاه وب‌آوساینس مرتبط با حوزه‌های رفاه، سلامت روانی و حرفه حسابداری چگونه بوده است؟

۲) نویسندگان بین‌المللی برتر در حوزه‌های مرتبط با رفاه، سلامت روانی و حسابداری از لحاظ انتشار مقاله چه کسانی هستند؟

۳) مهم‌ترین و پرکاربردترین واژگان در نقشه هم‌رخدادی واژگان در پایگاه وب‌آوساینس کدام‌اند؟

۴) سهم مشارکت کشورهای مختلف در تولید مقالات پیرامون حوزه‌های مورد بررسی به چه صورت می‌باشد؟

روش بررسی

مطالعه حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی و از لحاظ هدف کاربردی بوده که در تحلیل برون‌دادهای علمی از فنون علم‌سنجی و مصورسازی بهره برده است. علم‌سنجی، یک حوزه علمی خاص را با استفاده از داده‌های علم‌سنجی از دو طریق تحلیل عملکرد و نقشه‌برداری علمی تجزیه‌وتحلیل می‌کند. این رشته علمی اغلب برای ارزیابی توسعه یک زمینه تحقیقاتی معین استفاده می‌شود؛ لذا علم‌سنجی، ابزار قدرتمندی را برای مطالعه یک حوزه تحقیقاتی خاص با تجزیه‌وتحلیل استنادها، توزیع جغرافیایی، استنادات مشترک و فراوانی کلمات در اختیار محققان قرار می‌دهد(۲۵).

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی مقالات علمی نمایه شده در پایگاه وب‌آوساینس پیرامون مفهوم رفاه با درنظرگرفتن ارتباط مفهومی آن با حوزه حسابداری طی سال‌های ۱۹۹۸ الی ۲۰۲۲ می‌باشد. پایگاه‌داده وب‌آوساینس به این دلیل ترجیح داده شد که دارای طیف گسترده‌ای از انتشارات دانشگاهی بادقت بالا و فرایندهای نمایه‌سازی سریع در مقایسه با پایگاه‌های دیگر مانند اسکوپوس (Scopus) ، ساینس دایرکت (Science Direct)، گوگل‌اسکولار (Google Scholar) و غیره است(۲۷-۲۶).

در دستیابی به جامعه آماری موردنظر، اسنادی موردتوجه قرار گرفت که از واژه Welfare AND Accounting در عنوان، چکیده یا کلمات کلیدی خود، استفاده کرده بودند. در استخراج اولیه مقالات مرتبط با حسابداری برای کاهش مقالات بی‌ربط و افزایش قابل‌قبول روایی تحقیق از عملگرهای OR، NOT، AND و از کلماتی مانند Accountants، Accountant، Accounting، auditing، auditor، auditors، Welfare و Well-being استفاده شده است تا موتور جستجو تمام موارد ممکن را پیدا نماید.

در نهایت نتایج حاصل از جستجو توسط عملگرها و کلمات مذکور در حالت Welfare AND Accounting با تعداد ۷۱۳۴ مقاله مورد بررسی قرار گرفت. لازم به ذکر است که در سایر حالت‌ها تعداد قابل‌قبولی مقاله یافت نشد. همچنین برای جستجوی قوی‌تر و مرتبط‌تر در قسمت نوع سند، عنوان Article، در قسمت زبان فقط مقالات با زبان انگلیسی و در بین

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

حوزه‌های قابل‌بررسی، حوزه‌های مرتبط با حسابداری شامل مالی - بازرگانی، علوم رفتاری و بازرگانی در نظر گرفته شد.

استراتژی جست‌وجو مطابق با جدول ۱ گزارش شده است. دلیل انتخاب سه حوزه مذکور این است که حوزه‌های انتخابی با مفهوم رفاه و حسابداری دارای ارتباط بیشتری نسبت به سایر حوزه‌های تعریف شده در پایگاه وب‌آوساینس هستندو همچنین به دلیل حجم بالای مقالات بازیابی شده جهت بررسی دقیق‌تر و کاهش یا حذف مقالات بدون ارتباط، حوزه‌های قابل‌بررسی محدود شدند.

باتوجه‌به اعمال فیلترهای موجود در این پایگاه اطلاعاتی، تعداد ۴۴۳ مقاله نهایی استخراج و طی ۳ مرحله مطابق با نمودار ۱ مورد غربالگری قرار گرفت. در تجزیه‌وتحلیل مقالات نیز از نرم‌افزار وویس ویور نسخه ۱.۶.۱۸ استفاده شده است.

این نرم‌افزار با استفاده از مصورسازی مفاهیم و خوشه بندی موضوعات، ساختار حوزه‌های علمی را ترسیم و به تحلیل روابط موجود در هم‌استنادی، هم‌رخدادی و هم‌تألیفی کمک می‌کند.

همچنین خروجی‌های موردنظر را بر روی سه نقشه مختلف به نام‌های تجسم شبکه ارتباطی (network visualization)، تجسم همپوشانی (overlay visualization) و تجسم چگالی (density visualization) نمایش می‌دهد(۲۷).

به دلیل مرسوم بودن نقشه‌های تجسم شبکه ارتباطی، در این مطالعه نیز صرفاً از این نقشه‌ها استفاده گردیده است.

لازم به ذکر است که این مطالعه دارای کد اخلاق به شماره IR.IAU.YAZD.REC.1401.069 از دانشگاه علوم پزشکی یزد می‌باشد.

جدول ۱: استراتژی جست و جو

بروندادهای مرتبط در عنوان، چکیده و کلمات کلیدی	کلیدواژه Welfare AND Accounting
اعمال محدودیت‌ها	نوع سند: Article زبان: فقط انگلیسی
حوزه‌های تحقیقاتی انتخاب شده به لحاظ ارتباط مفهومی	Behavioral sciences Business Finance Business
بازه زمانی بررسی شده	۲۰۲۲-۱۹۹۸
داده‌های نهایی بازیابی شده از پایگاه علمی WoS	۴۴۳

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

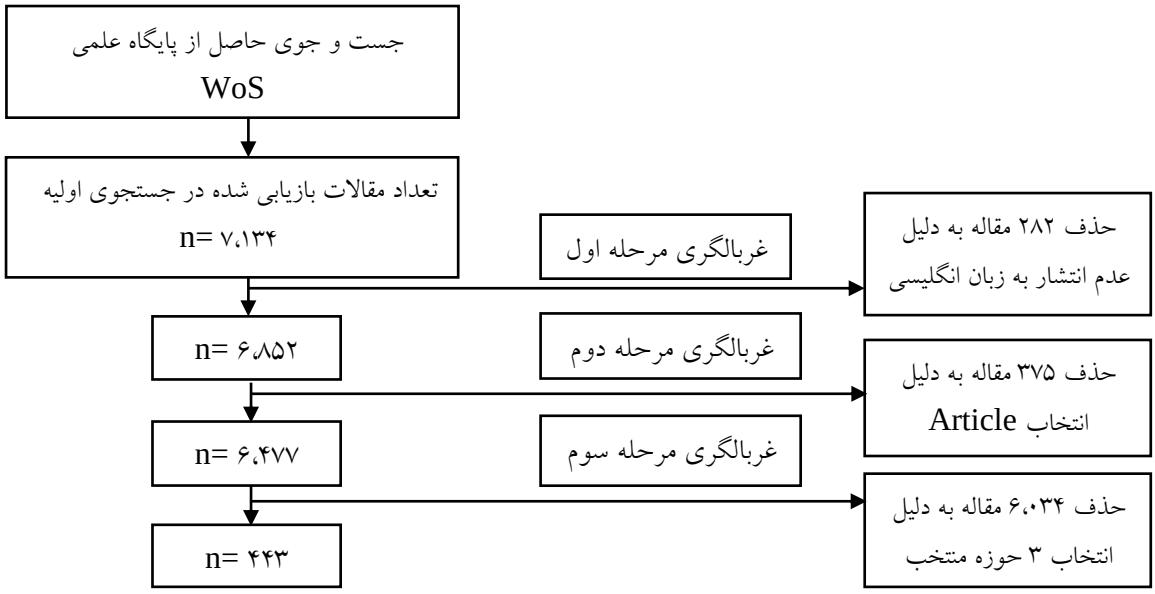

نمودار ۱: طرح کلی غربالگری و انتخاب مطالعات

یافته‌ها

روند انتشار برون‌دادهای علمی مفهوم رفاه و حسابداری در بازه زمانی ۱۹۹۸ الی ۲۰۲۲ در نمودار ۲ نشان‌داده‌شده است.

همان گونه که در نمودار مشهود می‌باشد صرف‌نظر از سال ۲۰۲۲ که هنوز به انتهای نرسیده (به دلیل انجام پژوهش در ماه-های ابتدایی سال ۲۰۲۲) و مطمئناً تعداد مقالات نمایه شده آن افزایش خواهد داشت، نتایج نشان می‌دهد که اهمیت موضوع رفاه در پژوهش‌های حسابداری و حوزه‌های مرتبط با آن طی سال‌های اخیر افزایش‌یافته به‌گونه‌ای که هرچند نامنظم ولی از سال ۲۰۰۲ تابه‌حال چاپ مقالات این حوزه روند افزایشی را تجربه کرده است. باتوجه‌به نمودار فراوانی مقالات منتشر شده در هرسال بیشترین رکورد مربوط به سال ۲۰۲۱ با ۳۹ مقاله می‌باشد. همچنین ابتدایی‌ترین مقالات در حوزه بررسی مفهوم رفاه و حسابداری به سال ۱۹۹۸ باز می‌گردد که در این سال برای اولین‌بار پیتر (Peter) و همکاران (۱۹۹۸) در پژوهشی با عنوان «نقدینگی بازار و رفاه معامله‌گران در بازارهای چند فروشنده: شواهدی از محدودیت‌های معاملاتی دوگانه» کلمه رفاه را در عنوان مقاله خود به کار بردند. در جدول ۲ فهرستی از پنج نویسنده برتر ذکر گردیده و همچنین بر اساس تعداد کل ارجاعات به مقالات آن‌ها مرتب شده است. ارزیابی عملکرد یک نویسنده توسط شاخص‌های مختلف علم‌سنجی امکان‌پذیر بوده که رایج‌ترین آن‌ها شاخص اچ ایندکس (H-index) و تعداد هم‌استنادی است(۲۸). شاخص هم‌استنادی یکی از عناصر مؤثر برای شناسایی میزان کیفیت و تأثیر متون علمی محسوب می‌شود که به دلیل توجه به کیفیت تولیدات علمی، جزء رایج‌ترین و معتبرترین شاخص‌های علم‌سنجی قرار گرفته است. به‌عبارت‌دیگر در شاخص هم‌استنادی، سایر مقالات به طور هم‌زمان به دو مقاله استناد می‌کنند. برای ترسیم نقشه شبکه ارتباطی هم‌استنادی، دو پژوهش به‌عنوان مقدار آستانه انتخاب شد که ۱۳،۷۲۶ نویسنده در ۳۲۴۳ تعداد گره قابل مشاهده می باشد.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

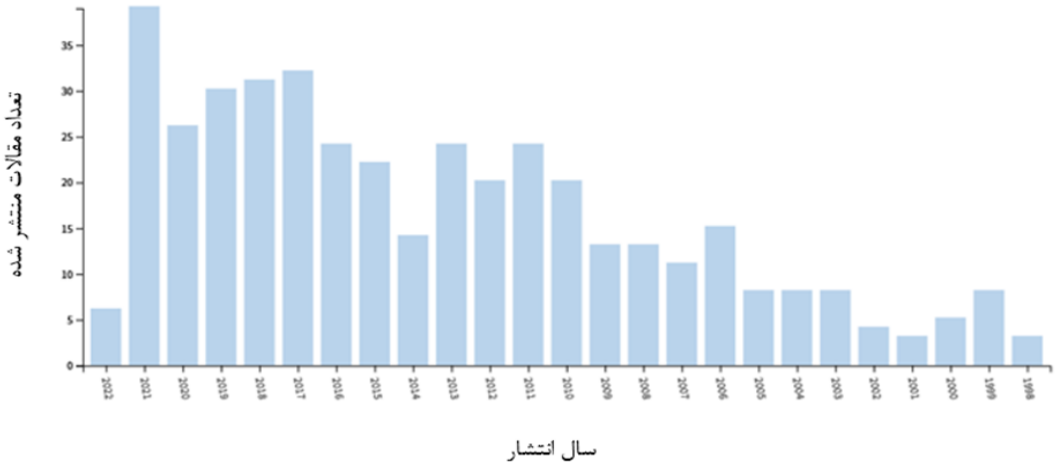

نمودار ۲: تعداد مقالات منتشر شده در بین سال‌های ۱۹۹۸-۲۰۲۰

جدول ۲: تأثیرگذارترین نویسندگان بر اساس تحلیل هم‌استنادی

ردیف	نویسندگان	قدرت پیوند	میزان استناد
۱	hemsworth, ph	۵۵۲	۵۹
۲	dawkins, ms	۷۱۱	۳۰
۳	diamond, dw	۵۲۱	۳۰
۴	duncan, ijh	۵۸۴	۲۶
۵	foucault, m	۹۰۸	۲۶

در شکل ۱ اندازه گره‌ها و قطر خطوط ارتباطی بیانگر شدت ارتباطات موجود در میان پراستنادترین نویسندگان جهان است. هرکدام از این گره‌ها بیانگر مقالات یک نویسنده بوده که در صورت هم‌استنادی با سایر مقالات بین آن‌ها خطوط ارتباطی شکل‌گرفته است. در نقشه گرافیکی نویسندگان بر اساس تحلیل هم- استنادی، همسورث بیشترین سهم مقالات در زمینه موضوعی رفاه را به خود اختصاص داده و به‌عنوان مهم‌ترین نویسنده در ردیف اول جدول ۲ قرار دارد. وی با ۵۹ استناد جز فعال‌ترین نویسندگان بوده و با رنگ قرمز (بزرگ‌ترین گره به‌عنوان خوشه یک) مشخص شده است. هرچقدر قطر این دایره ها یا اصطلاحاً گره‌ها بزرگ‌تر باشد، نمایانگر استناد بیشتر به آن نویسنده می باشد.

با توجه به شکل ۱، هر رنگ مربوط به یک خوشه بوده و هر خوشه دارای شدت ارتباط و نقاط داغ است. همچنین نویسندگان دیگری مانند داوکینز و دایموند با تعداد ۳۰ استناد در رتبه دوم و همچنین دانکن و فوکولت با تعداد ۲۶ استناد در جایگاه سوم قرار گرفته‌اند.

با بررسی مقالات خارجی مشخص گردید نویسندگان ایرانی با نویسندگان بین‌المللی در سطح جهان همکاری نداشته یا میزان استناد بسیار اندک بوده که در نقشه گزارش نشده است. ازاین‌رو در نقشه هم‌استنادی نام نویسندگان ایرانی در کنار نویسندگان مطرح جهان به چشم نمی‌خورد.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]
[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

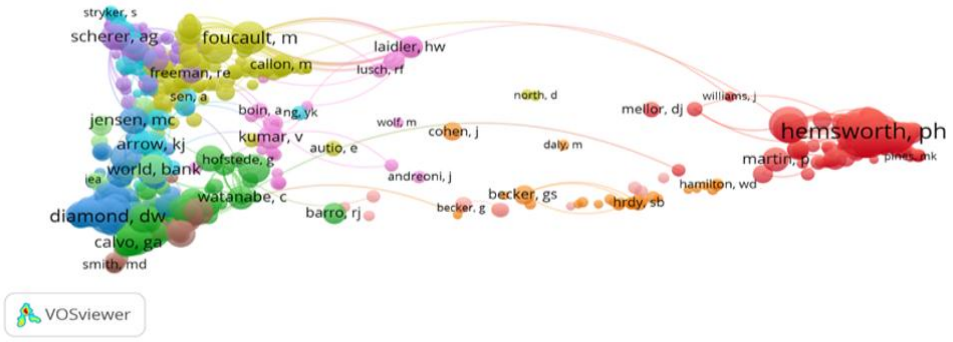

شکل ۱: نقشه شبکه ارتباطی هم‌استنادی نویسندگان

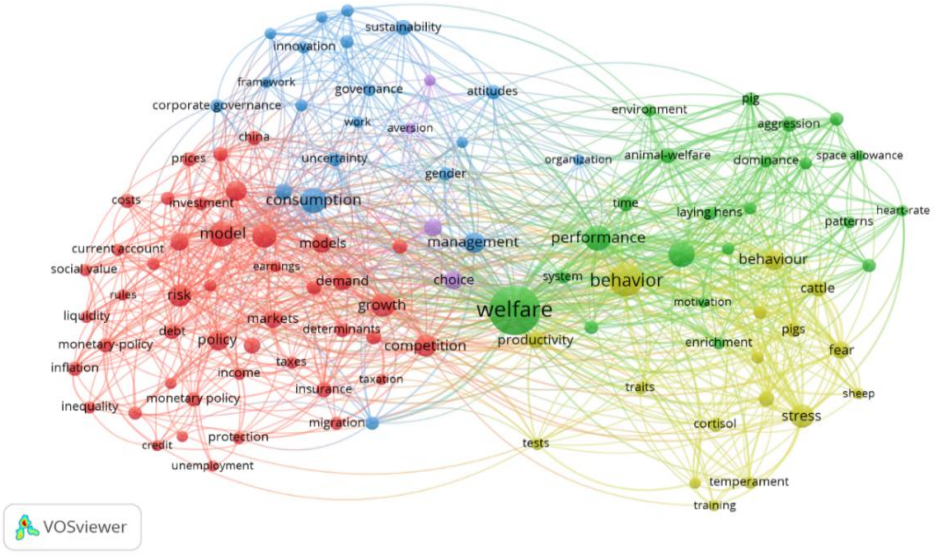

شکل ۲: نقشه شبکه ارتباطی هم‌رخدادی واژگان

برای شناسایی پرکاربردترین واژگان و ارائه شبکه هم واژگانی، می‌توان از سایر امکانات موجود در نرم‌افزار وویس ویور استفاده کرد. یکی از شاخص‌های مهم در تحلیل علم‌سنجی، ترسیم نقشه هم‌رخدادی کلمات کلیدی یا هم واژگانی می‌باشد. برای ترسیم نقشه خوشه‌بندی کلمات با فرض درنظرگرفتن عدد ۵ به‌عنوان حداقل تعداد رخداد هر واژه در مقالات موجود، ۲،۶۸۹ واژه کلیدی به‌دست‌آمده که در ۱۰۸ گره و با ۵ رنگ در شکل ۲ قابل‌مشاهده است. هر رنگ، خوشه‌ها را بر اساس حوزه مربوطه دسته‌بندی می‌کند. به‌عنوان‌مثال رنگ زرد به تحقیقات رفتاری مربوط بوده و رنگ قرمز متعلق به حوزه مالی – بازرگانی است. نرم‌افزار مذکور به هر کلمه کلیدی بر اساس فراوانی که دارد، مقیاسی اختصاص می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر هر کلمه‌ای که بیشترین تکرار را داشته باشد از قطر گرهٔ بیشتری برخوردار است. همچنین در نرم‌افزار وویس ویور این قابلیت وجود دارد که با قراردادن موس بر روی هر خطوط ارتباطی، اطلاعات مربوط به آن کلمه را

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]
[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

مشخص نموده و هرچقدر ضخامت خط بین دوکلمه بیشتر باشد، نشان‌دهنده شدت ارتباطی است. بر اساس نقشه هم‌رخدادی کلیدواژه‌های «رفاه» (۹۶ رخداد و ۲۵۰ قدرت پیوند)، «رفتار» (۴۵ رخداد و ۱۶۰ قدرت پیوند) و «مصرف» (۲۶ رخداد و ۶۰ قدرت پیوند) هسته اصلی هر خوشه را تشکیل می‌دهند. همان‌طور که در شکل ۲ مشخص است، در خوشه سبز «رفاه» دارای خطوط ضخیم‌تری با عملکرد است. همچنین با خوشه‌های قرمز، آبی و زرد به ترتیب بیشترین ارتباط را با کلمات «رشد»، «مدیریت» و «رفتار» دارد. در خوشه آبی پررنگ‌ترین کلمه «مصرف» بوده و از طریق واژه «انتخاب» به رفاه متصل می‌شود که این مهم بیانگر انتخاب درست کلمات کلیدی توسط نویسنده بوده و منجر به اتصال این واژه به پرتکرارترین کلمه موجود در این بررسی شده است. واژه «جنسیت» نیز با کلمات هم خوشه خود «کار»، «نگرش» و «فقر» در خوشه آبی، با کلمه «سلامتی» در خوشه بنفش و همچنین با کلمات «رفاه» و «کارایی» از خوشه سبز و در نهایت با کلمه «بهره‌وری» از خوشه زرد ارتباط دارد. باتوجه‌به کم‌بودن قطر گره کلمه جنسیت نسبت به سایر گره‌ها، به نظر می‌رسد در تحقیقات حوزه رفاه این واژه کمتر موردتوجه بوده است. خوشه قرمز با حوزه تحقیقاتی حسابداری مرتبط است؛ بنابراین کلماتی مانند «ریسک»، «تقاضا»، «نقدینگی»، «هزینه» و «بدهی» برجسته بوده و با یکدیگر ارتباط دارند. کوچک‌ترین خوشه با ۴ کلمه متعلق به خوشه بنفش است. برجسته‌ترین واژه در این خوشه «سلامتی» بوده که با واژگانی همچون «بیزاری»، «انتخاب» و «ادراک» در ارتباط است. باتوجه‌به حضور نسبتاً کمتر این کلمات کلیدی، می‌توان به پتانسیل بالاتر احتمالی برای توسعه بیشتر این نوع مطالعات اشاره کرد. مطابق با شکل ۲ واژه‌هایی مانند «رفتار» و «مدیریت» با رخدادهایی به ترتیب ۴۵ و ۱۶ جز کلماتی هستند که ارتباط قوی با کلمه رفاه داشته و در مرکز نقشه قرار گرفته‌اند. بااین‌وجود کلماتی هم هستند (مانند: هزینه، اخلاق، مالیات و مسئولیت‌پذیری) که هیچ ارتباطی با رفاه نداشته و در نقاط پرت هر خوشه جای گرفته‌اند.

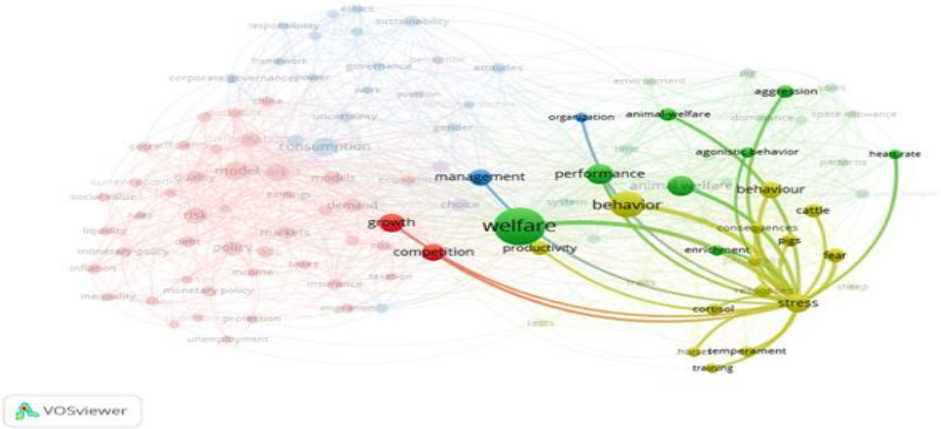

شکل ۳: نقشه شبکه خطوط ارتباطی بین کلمات کلیدی

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]
[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

همانطور که گفته شد با حرکت‌دادن موس در بین خطوط نقشه، می‌توان نقاط کم‌کار یا دورافتاده را جستجو کرده و به خلاهای تحقیقاتی پی برد. به‌عنوان‌مثال در شکل ۳ واژه «استرس» با ۲۲ رخداد بعد از کلمه «رفتار» جزء پرکاربردترین کلمات بوده و باقدرت پیوند ۱۰ با واژه «رفاه» در ارتباط است؛ لذا با به‌کاربردن واژه استرس با سایر واژگان نقشه می توان شکاف‌های تحقیقاتی در این بخش را برطرف نمود.

شکل ۴ نقشه همکاری کشورها (با حداقل ۱ مقاله چاپ شده) را نشان می‌دهد. این نقشه بیانگر این است که کشورها در ۱۰ خوشه با رنگ‌های مختلف طبقه‌بندی‌شده‌اند. بیشترین همکاری کشورها در خوشه شماره ۱ به رنگ قرمز با عضویت ۸ کشور (شامل بلژیک، کانادا، دانمارک، فرانسه، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند و اسپانیا) می‌باشد. همچنین خوشه ۱۰ با ۲ عضو (شامل کره جنوبی و امارات عربی) از کمترین همکاری برخوردار است.هرچقدر قطر خطوط و گره‌ها بیشتر باشد، نشان‌دهنده شدت و قدرت پیوند است. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که کشور آمریکا با اکثر کشورها همکاری داشته و با نشر ۱۵۷ مقاله، دارای بیشترین مقالات چاپ شده در این حوزه است.

بعد از آمریکا، کشور انگلستان بافاصله زیاد و با ۵۵ مقاله منتشره دومین خاستگاه چاپ مقالات مرتبط با رفاه و سلامت روانی در حوزه حسابداری و زیرمجموعه‌های آن می‌باشد. بعدازاین دو کشور، کشورهای استرالیا، فرانسه، آلمان، کانادا و چین حائز رتبه‌های بعدی هستند.

در قسمت بالایی نقشه، کشور ایران بافاصله بسیار زیاد و قطر گره خیلی کم قابل‌مشاهده بوده و با خطوط ارتباطی نازک به کشور انگلستان متصل شده است.

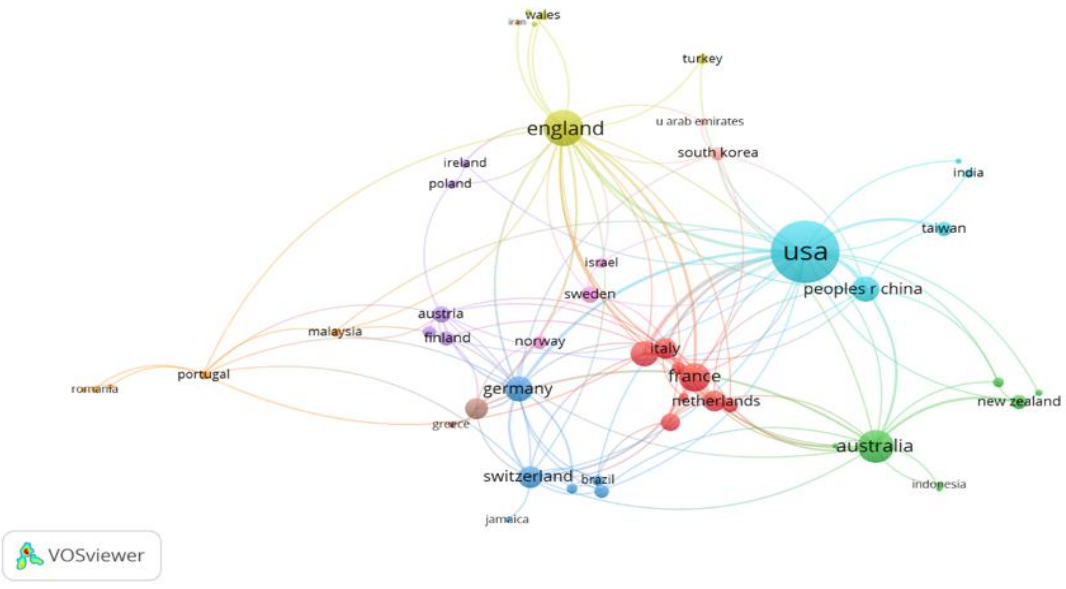

شکل ۴: نقشه شبکه ارتباطی هم‌تألیفی کشورها

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]
[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه سعی شد با استفاده از تحلیل‌های علم‌سنجی در طول سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۲ ساختار موضوعی مقالات حوزه رفاه باتوجه‌به ارتباط مفهومی آن با حسابداری در پایگاه وب-آوساینس شناسایی و نقشه‌های گرافیکی هم‌استنادی نویسندگان، هم‌رخدادی واژگان و هم‌تألیفی کشورها ترسیم شود.

نتایج حاصل از روند انتشار مقالات نشان می‌دهد که این مطالعه با موضوعی (ارتباط رفاه، سلامت روانی و حسابداری) روبرو می‌باشد که در ۲۵ سال گذشته توجه بسیاری از محققین را به خود جلب کرده است. طبق این نتایج، مشخص شد بیشترین فراوانی تولید مقالات در حوزه‌های مورد بررسی مربوط به سال ۲۰۲۱ با ۳۹ مقاله و کمترین فراوانی مربوط به سال‌های ۱۹۹۸ و ۲۰۰۱ با ۳ مقاله می‌باشد. کنتراس - بارازا و همکاران (۲۰۲۱) نیز در مقاله خود به طور هم‌زمان ارتباط رفاه و کارآفرینی را با استفاده از تکنیک‌های علم‌سنجی مورد بررسی قرار دادند(۲۴)؛ لذا این مطالعه از لحاظ بررسی ارتباط دو حوزه با مقاله حاضر همخوانی دارد. همچنین نتایج حاصل از بررسی روند مطالعات پیرامون موضوع رفاه و کارآفرینی مشابه با نتایج این پژوهش بوده و بیانگر سیر صعودی این موضوعات در سال‌های اخیر است.

بر اساس نتایج هم‌استنادی نویسندگان نیز همسورث با ۵۹ استناد و با ۷۹ لینک ارتباطی در صدر فهرست فعال‌ترین و پراستنادترین نویسندگان قرار گرفت. پس از همسورث، نویسندگانی مانند داوکینز و دایموند در رتبه‌های دوم و سوم جای گرفتند. بر اساس نظر موئد (Moed) (۲۰۱۰) فرض بنیادین تحلیل هم-استنادی آن است که هرچه یک جفت مدرک یا مؤلف به تعداد بیشتری با هم مورد استناد قرار بگیرند احتمال آن‌که ارتباط موضوعی آن‌ها بیشتر باشد، وجود دارد(۲۹). در مطالعه حاضر هم‌استنادی نویسندگان مدنظر بوده است. در هم‌استنادی نویسندگان علاوه بر نشان‌دادن روابط موجود بیانگر علایق موضوعی مشترک آن‌ها نیز می‌باشد. در نقشه گرافیکی هم-استنادی نویسندگان، اسم نویسندگان ایرانی به چشم نمی‌خورد و این امر نشان می‌دهد که نویسندگان ایرانی سهمی از هم‌استنادی در سطح بین‌المللی نداشته‌اند.

در تحلیل هم‌رخدادی واژگان نتایج نشان داد رفاه ارتباط تنگاتنگی با مفاهیمی مانند رفتار و مدیریت دارد. برخی از واژگان مانند بدهی یا هزینه در نقاط پرت در نقشه قرار گرفته‌اند و در ارتباط قوی با رفاه قرار ندارند؛ به‌عبارت‌دیگر ممکن است این واژگان از لحاظ مبانی نظری بر رفاه تأثیر داشته باشند؛ ولی در تحقیقات توجهی به این کلمات نشده یا به طور هم‌زمان در پژوهش‌ها مورداستفاده قرار نگرفته باشند.

این پژوهش از نظر بیان اهمیت واژگان کلیدی پیرامون حوزه حسابداری (مانند درآمد و بازنشستگی) با تحقیق گالگو - لوسادا (Gallego-Losada) و همکاران (۲۰۲۲) همخوانی دارد(۳۰). همچنین نتایج حاصل از هم‌رخدادی واژگان در مطالعه کنتراس - بارازا و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که رفاه با کلماتی مانند «فقر»، «سلامتی»، «جنسیت» و «بیکاری» در ارتباط است؛ لذا یافته‌های این پژوهش نیز با نتایج پژوهش حاضر هم‌راستا می‌باشد(۲۴).

نتایج به‌دست‌آمده از بررسی هم‌تألیفی بین کشورها (با تعداد حداقل یک مقاله برای هر کشور)، نشان داد که موضوع مورد بررسی (ارتباط رفاه و حسابداری)، یکی از موضوعات مهم و

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

بااهمیت در کشور آمریکا بوده و این کشور با تعداد ۱۵۰ مقاله، بیشترین سهم همکاری را از آن خودکرده است. پس از آن انگلستان، استرالیا و فرانسه به ترتیب در رتبه دوم تا چهارم جای گرفته‌اند. گره‌های موجود در نقشه به‌خوبی هم‌تألیفی کشورهای مختلف را گزارش نموده‌اند. پژوهش حاضر از نظر این‌که کشور آمریکا نسبت به سایر کشورها دارای بیشترین تولیدات علمی است با پژوهش‌های کنتراس - بارازا و همکاران (۲۰۲۱)، اژدری و همکاران (۱۳۹۹)، میرموسی و همکاران (۱۳۹۹)، مریگو و یانگ (Merigó & Yang) (۲۰۱۷) و قاسم (Qasim) (۲۰۱۷) هم‌راستا است(۳۴-۳۱، ۲۴).

تضاد منافع

نویسندگان مقاله اعلام می‌دارند که بین نویسندگان تعرض منافعی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

بدین‌وسیله از تمام افرادی که در انجام این پژوهش همکاری نمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

References

1.Mustafezian M, Mozafari A, Amirtash A. Comparison of general health and quality of working life of active and inactive academic staff members in Islamic Azad Universities of Region 4, Sports Science Quarterly. 2010; 6(4): 113. [Persian]

2.Kakwani N, Silber J, Introduction: Multidimensional poverty analysis: Conceptual issues, empirical illustrations and policy implications. World Development 2008; 36(6): 987-991.

3.Deaton A, Dreze J. Poverty and inequality in India: a re-examination. Economic and political weekly. 2002; 3729-3748.

4.Deutsch J, Silber J. Measuring multidimensional poverty: An empirical comparison of various approaches. Review of Income and wealth. 2005; 51(1): 145-174.

5.World Health Organization. The World Health Report 2001: Mental health: new understanding, new hope. 2001.

6.Huppert FA. Psychological well-being: Evidence regarding its causes and consequences. Applied psychology: health and well-being. 2009; 1(2): 137-164.

7.Ryff CD, Keyes CL. The structure of psychological well-being revisited. Journal of personality and social psychology. 1995; 69(4): 719.

8.hajiha Z, zareei M. The Effect of Healthy Lifestyle on Role Stress in Public Sector Accountants (Case Study: Employees of Tax Office in Sistan & Baluchestan). Governmental Accounting. 2014; 1(1): 73-82. [Persian]

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

9.Daniels Kevin, Harris C. Work, psychological well-being and performance. Occupational Medicine. 2000; 50(5): 304-309.

10.Mojoyinola JK. Effects of job stress on health, personal and work behaviour of nurses in public hospitals in Ibadan Metropolis, Nigeria. Studies on Ethno-Medicine. 2008; 2(2): 143-148.

11.Khatouni M, Molhassan M, Khoyiniha S. Examining occupational stress and related factors in accountants of Qazvin University of Medical Sciences. Iranian occupational health. 2011; 8(2): 66-76. [Persian]

12.Moeinalddin M, Nayebzadeh Sh, DinPajooh F. Investigating the effect of selected individual characteristics on the welfare of professional accountants and the mediating role of Islamic ethics and the ethical atmosphere of the organization. Management Accounting. 2015; 8 (24): 25-41.[Persian].

13.Darvish B, Omidi M, Esmat F. Multidimensional Approach to Mental Welfare Case Study: Ilam University Staff. Journal of Economic Modeling. 2017; 10 (36): 75-100. [Persian]

14.Waqari E, Sarukhani B, Kaldi A. Sociological explanation of the relationship between modernity and the mental well-being of the staff of the Social Security Organization. Welfare Planning and Social Development. 2019; 38: 219-254. 10.22054/qjsd.2019.10347 .[Persian]

15.Shirvani Naghani M, Idrisi A, Moshir Estekhareh Z. Sociological study of the relationship between social capital and mental well-being (Case study: citizens aged 18 and over living in Tehran). Journal of Social Development Welfare Planning. 2022; 12(49): 145-184. 10.22054/qjsd.2021.62621.2220 .[Persian]

16.Hwang Li-Ann, Jason Ng, Vaithilingam S. Social capital and subjective well-being: the mediating role of social networking sites. 2019.

17.Matsushima M, Matsunaga Y. Social capital and subjective well-being in Japan. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. 2015; 26(4): 1016-1045. 10.1007/s11266-015-9581-3

18.Van Nunen K, Reniers G, Ponnet K. Bibliometric analysis of safety culture research. Safety science. 2018; 108: 248-258. 10.1016/j.ssci.2017.08.011

19.Jafarzadeh R, Fadaei Iraqi Gh. Rooting out information-seeking behavior studies using a bibliometric approach. Library and Information Organization Studies. 2017; 28(1): 113-124. [Persian]

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

20.Leong S. A citation analysis of the Journal of Consumer Research. Journal of Consumer Research. 1989; 15(4): 492-497. 10.1086/209188

21.Callon M, Courtial J, Turner W, Bauin S. From translations to problematic networks: An introduction to co-word analysis. Social science information. 1983; 22(2): 191-235. 10.1177/053901883022002003

22.Basir Ghafouri H, Vakilian M, MohammadHassanzadeh H, Farahmand Sh. Mapping co-authored networks in the field of emergency medicine in Iran using cluster analysis. Health Management Quarterly. 2021; 15(48): 69-80. [Persian]

23.Özmen Uysal Ö. Business ethics research with an accounting focus: A bibliometric analysis from 1988 to 2007. Journal of Business Ethics. 2010; 93(1): 137-160. 10.1007/s10551-009-0187-9

24.Contreras-Barraza N, Espinosa-Cristia J, Salazar-Sepulveda G, Vega-Muñoz A, Ariza-Montes A. A Scientometric Systematic Review of Entrepreneurial Wellbeing Knowledge Production. Frontiers in psychology. 2021; 12: 641465.

25.Cobo M, López-Herrera A, Herrera-Viedma E, Herrera F. Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. Journal of the American Society for information Science and Technology. 2011; 62(7): 1382-1402. 10.1002/asi.21525

26.Zhao X, Zuo J, Wu G, Huang C. A bibliometric review of green building research 2000–2016. Architectural Science Review. 2019; 62(1): 74-88.

27.Antwi-Afari P, Hossain M. A review of the circularity gap in the construction industry through scientometric analysis. Journal of cleaner production. 2021; 298: 126870. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.126870

28.Hashemi H, Khashe A. Scientometric analysis of Iranian knowledge management research in the Islamic World Citation Database (ESC). Journal of Information Management and Knowledge. 2018; 5(3): 71-88. 10.30473/mrs.2019.46160.1377. [Persian]

29.Moed H. Measuring contextual citation impact of scientific journals. Journal of informetrics. 2010; 4(3): 265-277. 10.1016/j.joi.2010.01.002

30.Gallego-Losada R, Montero-Navarro A, Rodríguez-Sánchez L, González-Torres T. Retirement planning and financial literacy, at the crossroads. A bibliometric analysis. Finance Research Letters. 2022; 44: 102109. https://doi.org/10.1016/j.frl.2021.102109

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]

31.Azhdari A, Moeinaddin M, Heirani F, Nayebzadeh Sh. Drawing a Scientific Map for Social Responsibility Research in the Field of Health using Thematic Cluster Analysis Method. The Journal of Tolooebehdasht. 2020. DOI: 10.18502/tbj.v19i1.2817. [Persian]

32.Mir Musa S, Moinuddin M, Nayebzadeh Sh. Analysis of the intellectual paradigm and drawing a scientific mapping of international personal branding research in the field of accounting. Scientific Journal of Management Accounting. 2021; 9: 29-44.[Persian]

33.Merigó M, Yang B. Accounting research: A bibliometric analysis. Australian Accounting Review. 2017; 27(1): 71-100. 10.1111/auar.12109

34.Qasim M. Sustainability and wellbeing: a scientometric and bibliometric review of the literature. Journal of Economic Surveys. 2017; 31(4): 1035-1061. https://doi.org/10.1111/joes.12183

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-09-12]

[DOI: 10.18502/tbj.v22i2.13268]